

עיישה'מ הדק וצרפו לכאן. וראה ברכות ס"א
 ע"א ארינ מנח עס הארץ ה' דכתיב וילך
 מנח אחרי אשתו. מתקיף לה רנב"י אלא מעתה
 גבי אלקנה דכתיב וילך אלקנה אחרי אשתו
 וגבי וכו' וכו', ובתוס' שם ד"ה אלא כ' ח"ל
 שבוש הוא שאין פסוק זה בכל המקרא וליג לי
 עכ"ל, וראה מהרש"ל כאן, ובעירובין ח"י ע"ב
 ובהג' מן הצד שם, ובמפר' ונריכ שם, כי לקצר
 אני צריך, ובגליוני הש"ס להגמור"ר יוסף
 ענגל וצ"ל ברכות כאן ציין לשארית לחמי תודה
 סימן כ"ט ושארית חו"י סימן רל"ה, ע"ש, וראה
 בהג' מוהר"ר אליהו גוטמאכער כאן, וראה תוס'
 עירובין ב' ע"א ד"ה דכתיב ובמפורשים שם,
 ותם ס"ה ע"א ברש"י ותוס' ומפורשים שם, ותוס'
 שבת קכ"ח ע"א ד"ה ונתן, זבחים קי"ח ע"ב
 ברש"י ובמסורת הש"ס ובנריכ שם, סנהדרין צ"ג
 עה"פ ובכל אשר יפנה וכו', ובמהרש"א ורש"ש
 והג' ונריכ שם, וע' חגיגה י"ב ב' תודיה לא יגור,
 שבת נ"ה ב' ברש"י ותוס' ונריכ שם ובגה"ש
 שם, עירובין ל"ב א' מכל מעשרותיכם וכו' בהג'
 הביח שם ותוס' שם ונריכ, פסחים מ"ג, ומנחות
 נ"ה, בזה בהג' הביח, ב"ב ט' ע"א במסורת הש"ס
 ונריכ שם, ומהרש"א שם, סוכה כ"ז ע"ב וברש"ש
 שם, רש"י מגילה ד' ע"א ד"ה ויחזק אסא, ב"ק
 פ"ז ע"א ואלה מצוות וכו' ע"ש ובנריכ, מהרש"א
 ברכות ח' ע"א עה"כ אל כביר לא ימאס, ע"י"ש,
 מנחות פ"ז ע"א וברש"ש שם, ועוד בכמה וכמה
 מקומות, וראה היטב בספרי זה ערך בקיאות
 חכמי ישראל בפסוקים וצרפו לכאן עיישה'מ ואז
 תתענג ובספר תהלוכות האגדות סימן ס"ז להגאון
 הנורא מוהר"ר יוסף זכרי' שטערן משאוועל וצ"ל,
 מש"כ ברוב גאונותו עיישה'מ, ובספרי זה ערך
 כל פסוקא דלא פסקי' משה וכו' עיישה'מ, ובספרי
 ח"ז ערך אין הדרך לדקדק בלשון הקרא וכו'
 מדף ת"ג ולהלן, וכוכ"פ מצינו בהגאונים כע"ז,
 ראה כאן בכללן כוכ"מ מקומות ובהג' מהר"ם שיף
 פסחים נ"ג ע"ב ובהג' שם, ובכוכ"מ מקומות, וראה
 רש"ש זבחים קי"ט ע"א, פסחים ב' ע"א בהגה'
 מהר"י לאנדא ז"ל, שו"ת נוב"י מהד"ת י"ד ס"י
 קמ"ד, קידושין מ' ע"א תנן התם אין מקיפין וכו'

ובמסורת הש"ס ונריכ שם, חולין ק"ד ע"א ובתוס'
 שם ד"ה חלת חו"ל ובנריכ שם, עירובין
 ע"ח ע"ב תודיה והתנן, יומא כ"ד ע"ב תוס' ד"ה
 והמקמ"ד, תוי"ט שביעית פ"ה מ"ד ושם פ"ח
 מ"ב, וראה מקומות שצייתי לעיל, וראה בספר
 מבשר טוב סימן צ' עהאר"ך ג"כ בכזה ע"י"ש,
 ועתה ראיתיו כי רק עתה יצא לאור ע"י"ש, וראה
 כאן ערך בני אחתי' דר' סרפון מ"ש בשם
 המהרצ"ח ז"ל ע"י"ש.

א) הפתגם ברא כרעיה דאבוה לא נמצא
 בצורה זו בשום מקום, ורבים נלאו למצוא מהיכן
 נולד הפתגם הזה, רק כעין זה איתא בעירובין
 דף ע' ע"ב, דילמא יורש כרעיה דאבוה הוא,
 וראה רשב"ם ב"ב מ"ב ע"א ד"ה הרי זו חוקה
 שמצטרפין לג' שנים, דיוורש כרעיה דאבוה
 הוא וכו', שהכל יודעים שדרך הבן לירש את
 האב ע"י"ש, וברשב"ם ב"ב קי"ג ע"א ד"ה רב
 אשי אמר דיוורש כרעיה דאמיה הוא ע"י"ש, וראה
 תוס' יבמות ג' ע"א ד"ה מקמי שכ' דע"כ
 לענין עריות אשת בנו קרובה טפי מאשת אח,
 שהבן כרעי' דאבוה הוא וכו' ע"י"ש, וראה תוס'
 ב"מ ט"ז ע"א ד"ה בעל חוב, שכ' דבע"ח גובח
 השבח מהיתומים משום דכרעי' דאבוהון נינהו,
 וראה בספר צפנת פענח תשו' סימן שי"ג,
 ומובא בספר כוכבי יצחק ח"ב דרי"ח שכ'
 שהיורש הוא כמו עצם בגדר כרעי' דאבוה
 עירובין ע', יבמות ג', ורשב"ם ב"ב [דמ"ב
 ודמ"ה] ולכן בן הוי עצם עכ"ל, וראה רש"י
 כתובות צ"ב ע"א ד"ה כבעל חוב דראובן
 כרעי' דאבוה הוא ע"י"ש, ולהג"ל ובפרט
 להרשב"ם ב"ב דמ"ב הנ"ל שהכל יודעים שדרך
 הבן לירש את אביו, אפשר להבין מקורו של
 הפתגם הזה, אף דבגמרא איתא יורש, אבל
 הכל יודעים שהבן יורש, וע"כ נולד הפתגם
 הזה ברא כרעי' דאבוה, וראיתי בספר כוכבי
 יצחק ח"א ד"כ שכ' בשם אחד דברא כרעי'
 דאבוה משום דבנו כגופו, וכ' עליו אכל באמת
 בגמ' הלשון יורש כרעי' דאבוה ולא ברא
 וכו', וכ' דהטעם נ"ל משום דיוורש ממונו עומד
 במקומו כביצה ל"ז דממונו בחר גופי' גריר

וגם לגבי גר אמרינן כן ועתוס' שם ד"ה ת"ש עיי' והנה אין כאן מקומו לתאריך בזה, אבל במכ"ת מה יענה לתך דהתוס' יבמות ג' דלענין עריות ג"כ אמרינן שהבן כרעי' דאבוה הוא כנ"ל ודק.

(ב) אב אחד יכול לפרנס עשרה בנים, ועשרה בנים אינם יכולים לפרנס אב אחד — ראה בספר גופת צופים ד"כ, וראה סוטה מ"ט ע"א במעשה דרב הונא אשכח תומרתא וכו' שלקח מאביו ונתן לבנו עיי', כעיי', ובספרי ח"ב ערך אהבת האדם מדף רס"ב והלאה עיי'ה"ט, בפרט בסימן י"ט ערך רחמי הבן על אביו מדף שס"ד והלאה עיי'.

(ג) אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו דמיו אינם עחרים ימיו אינם עחרים — ראה ספר החיים י' א', וראה מדרש שמואל ה' כ"ג כעיי'.

(ד) אין אבידה כאבידת הזמן — ראה תנא דבי אלי' זוטא ט"ז אוי לה לינקותא דאזלא ולא מהדרא עיי'.

(ה) אוי לגבור שצריך לחלוש — ראה מדרש תהלים כ"ב ב', ילק"ש שופטים ד' סימן מ"ב כעיי' חשוך גוברא דבעי לחולשא וכו' עיי'. (ו) אבא האיך מעשרין את המלח ואת התבן — זה לא נמצא בש"ס, ראה רש"י תולדות כ"ה כ"ו, וראה תנחומא תולדות ח"י ורש"י שם כ"ח כ"ט, ובר"ר פס"ג י', ושם הלשון אבא המלח מהו שתתא חייבו במעשר, כך שאל עשו ליצחק להראות שהוא מדקדק במצות, עיי'.

(ז) אבד הבחור הזה בכפישה (סל גבוה) הזאת — כך אומרים על אדם יפה שנשא אשה מכווערת, מדרש תהלים כ"ד א'.

(ח) אהן עלמא דמי לגלגלא דאנטליא (לגלגל שקשורים בו דליים לדלות מים מן הבאר) דמתרוקן מתמלא — ויקריר פליד, רות רבה פרשה ה', וכירב בשמיר פליא למה דומה העוה"ז לגלגל שבגגת כלי חרס שבה התחתונים עולים מלאים, העליונים יורדים ריקנים, כך לא כל מי שהוא עשיר היום הוא עשיר למחר, ולא כל מי שהוא עני היום הוא עני למחר.

וכירב בשבת קנ"א ע"ב גלגל הוא שחזור עיי'. (ט) אומנא כד מליל באומנותיה מליל (אימן מדבר עם חבירו אודות אומנתו) — (פתגם אשכנזי) ונמצא בזהר משפטים דק"ז א' — וז"ה פתגם אשכנזי: "דער טישלער ערצעהלט פון טישלעריי, דער שוסטער פון שיסטעריי" א.ו.וו. (י) אזנים לכותל — מדרש תהלים ד', ורש"י ברכות ח' ע"ב, ובספרי ח"ד ערך אזנים לכותל, עשה"ט, וראה היטב בס' אמרי בינה להרצ"ח ו"ל סימן ב' דתת"ך עש"ב באריכות וצרפו לכאן, וראה ספר חסידים סימן פ' עם פי' מקור חסד שם.

(יא) אחר כל קטטה חרטה — לא נמצא בשום מקום, ואולי לקוח ממדרש שמ"ר ל' אין דבר טוב ואין שלום מתוך מריבה עיי', וראה פרדס יוסף שמות דכ"ט.

(יב) איזה כשרה בנשים העושה רצון בעלה — מובא ברמ"א אה"ע סוס"י ס"ט, בשם תנא דבי אליהו וראה פרד"י שמות כ"ט.

(יג) אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאותו בידו — ראה קהל"ר פ"א וג', וראה כאן ערך מי שיש לו מנה וכו'.

(יד) אין אומן בלא כלים — לא נמצא בשום מקום ואולי לקוח משמור"ר פרשה מ', נגר שאין בידו ארגילא אינו נגר עיי', וראה פמ"ג א"ח אגרת הראשונה עיי', וראה פרד"י שמות כ"ט, וראה תשו' מהר"ם ב"ב ד"ל סוס"י קי"ט, אומן שאין לו כלי אומנתו בידו דומה להדיוט עיי', ובאדר"ג פכ"ב הרי זה אומן ואין כלי אומנתו בידו, אין חרש עצים בלא קרדום (חכם וירא חטא) ואם אין חרש [למה] קרדום, ואם אין קרדום אין חרש וכו', מדרש תמורה מובא בבית המדרש ח"א ק"ה, ילקוט הרועים מ"ח (מובא באוצר מדרשים דק"פ) עיי'.

(טו) אין אורח מכניס אורח — לא נמצא בשום מקום, אך כעיי' איתא בב"ב צ"ח ע"ב, בשם בן סירא, הכל שקלתי בכף מאזנים, ולא מצאתי קל מסובין, וקל מסובין חתן הדר בבית חמיו, וקל מחתן אורח מכניס אורח, עיי', ובדרך ארץ זוטא פרק ח' איתא אורח מכניס אורח חרי